

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน และให้มีความสามารถคงสภาพอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถประกอบอาชีพตามสมควรแก่วัย และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช, 2535) ดังนั้น การศึกษาระดับประถมศึกษาจึงมีความสำคัญมาก เนื่องจากการศึกษาที่จะพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้ความสามารถพื้นฐานและเป็นการศึกษาระดับเดียวเท่านั้นที่ประชาชนส่วนมากหรือเกือบทุกคนได้เข้ารับการศึกษ

ประเทศไทยได้กำหนดให้การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษามาตรับบังคับเท่ากับยอมรับว่า คุณภาพของประชาชนส่วนมากของประเทศควรมีลักษณะตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นอย่างดี จึงกล่าวได้ว่า การจัดการประถมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อมวลชนของประเทศ หากการจัดการประถมศึกษาด้อยลงไป หมายถึงการด้อยคุณภาพของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศด้วย ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อความล่าช้าและความล้มเหลวในการสร้างความเจริญให้แก่ประเทศไทย (พนัส หันนาคินทร์, 2521) การจัดการประถมศึกษาจึงเป็นภาระผูกพันของรัฐที่จะต้องดำเนินการให้ประชากรในวัยเรียนได้มีโอกาสศึกษาในระดับนี้อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ

จากการที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการประถมศึกษาครั้งสำคัญ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2523 เป็นผลให้โรงเรียนประถมศึกษาซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น สังกัดกระทรวงมหาดไทย และโรงเรียนอีกส่วนหนึ่ง สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้โอนไป

อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใหม่ ตามมาตรา 5 และมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติ
 โอนกิจการบริหารโรงเรียนประชาบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และโรงเรียน-
 ประถมศึกษาของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการ
 การประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีฐานะเป็นกรม สังกัดกระทรวง
 ศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2523 ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถม-
 ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2523 เป็นหน่วยงานที่มีปริมาณงานสูงมาก ครอบคลุมทั่วทุกพื้นที่ของ
 ประเทศ มีบุคลากรมากที่สุดของกระทรวงศึกษาธิการ จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นกรมที่ใหญ่ที่สุด
 ในประเทศไทย และมีจุดเด่นที่สอดคล้องกับการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย คือมี
 โครงสร้างการบริหารในรูปแบบขององค์คณะบุคคลในทุกระดับ ทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด
 ระดับอำเภอ กลุ่มโรงเรียน และระดับโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
 แห่งชาติ, 2536)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีภารกิจหลักที่สำคัญ คือ
 การศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับให้กับเด็กไทยทุกคนที่มีอายุอยู่ใน
 เกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 อย่างทั่วถึง
 โดยให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรประถมศึกษา
 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งกำหนดเวลาเรียน 6 ปี รวมทั้งการจัด
 การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา ฉบับที่ 2
 พ.ศ. 2535 เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ศักยภาพ และเตรียมความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถม
 ปีที่ 1 ในทุกพื้นที่ และจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักการและขอบข่ายที่
 คณะรัฐมนตรีมีมติ มอบหมายให้ดำเนินการเพื่อสนองนโยบายด้านความเสมอภาคทางการศึกษา
 และการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในปัจจุบัน มีการดำเนินงานร่วมกันทั้งในภาครัฐ
 และเอกชนหลายแห่ง ส่วนใหญ่เป็นการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ภายใต้การกำกับดูแล
 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ร้อยละ 90 ของปริมาณเด็กในเกณฑ์

การศึกษาภาคบังคับทั้งหมด ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 10 นั้นเป็นการดำเนินงานของหน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียนราษฎร์ที่เอกชนดำเนินการ การศึกษาสงเคราะห์ และการศึกษาพิเศษของกรมสามัญศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร โรงเรียนประถมสาธิตของมหาวิทยาลัย และสถาบันราชภัฏ (วิทยาลัยครู) โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นต้น

จึงสรุปได้ว่า การจัดการระดับประถมศึกษา อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นส่วนใหญ่ มีโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนสาขา จำนวน 31,437 โรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2,688 โรงเรียน มีบุคลากรทั้งหมด 400,577 อัตรา และมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 6,862,656 คน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536)

หน่วยงานการประถมศึกษาที่สำคัญที่สุด ได้แก่ โรงเรียน เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติที่จะดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ส่วนหน่วยงานระดับสูงขึ้นไปเป็นหน่วยสนับสนุนและกำกับดูแลเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529)

โรงเรียนประถมศึกษาในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีการแบ่งการบริหารงานออกเป็น 6 งาน คือ

1. งานวิชาการ
2. งานกิจการนักเรียน
3. งานบุคลากร
4. งานธุรการ และการเงิน
5. งานอาคารสถานที่
6. งานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน

การบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา มีอิทธิพลอย่างมากต่อการศึกษาของนักเรียน แต่การบริหารจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารหลายระดับด้วยกัน เช่น ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อันได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งจะเป็นผู้มีภาระหน้าที่ในการบริหารโรงเรียน มีความใกล้ชิดกับครูและนักเรียนประมมากที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นตัวจักรที่สำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนประสบกับความสำเร็จหรือล้มเหลวลงได้ ดังที่ พันธ์ หันนาคินทร์ (2513) กล่าวว่า "คุณภาพการสอน ความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน ขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารงานของครูใหญ่"

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในเรื่องบริหารการศึกษา เพราะถือว่าเป็นหัวหน้าหน่วยงานที่มีการจัดการเรียนการสอน นโยบาย หลักสูตร ความมุ่งหมายของการศึกษา หรือวิธีสอนต่าง ๆ นั้น โรงเรียนจะนำไปใช้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนทั้งสิ้น ถ้าผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจหน้าที่ของตน ไม่ดำเนินนโยบายให้ถูกต้องแล้ว นโยบายต่าง ๆ ก็ไม่เป็นไปตามความมุ่งหมายหรือประสพกับผลสำเร็จ

จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เป็นผู้มีความสำคัญสูงสุดในการบริหารการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย ซึ่งมีประชากรส่วนน้อยที่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศผ่านการศึกษาระดับประถมศึกษาเพียงอย่างเดียว ถ้าโรงเรียนประถมศึกษาขาดคุณภาพ ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศก็จะขาดประสิทธิภาพตามไปด้วย และบุคคลที่เป็นตัวจักรในการบริหารโรงเรียนให้ดำเนินไปสู่จุดหมายนั้น คือ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน (ภิญโญ สาร, 2526)

องค์การทุกองค์การต้องการผู้นำ ผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการบริหารงาน เพราะผู้นำเป็นสัญลักษณ์ และเป็นจุดรวมแห่งพลังของสมาชิกในองค์กร ความสามารถและลักษณะของผู้นำมีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประสิทธิผลและประสิทธิภาพขององค์การ (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2529)

อุทัย หิรัญโต (2515) ได้กล่าวเน้นถึงความสำคัญของผู้ว่า ในปัจจุบัน การบริหารงานของทุกองค์การจำเป็นต้องมีการกระทำร่วมกัน และติดต่อประสานงานกันอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นองค์การขนาดใหญ่หรือเล็กสักเท่าใด องค์การต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะขยายเติบโตอย่างไม่หยุดยั้ง ความเป็นผู้นำหรือความเป็นหัวหน้าคนของผู้บริหารองค์การ เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องนำมาใช้ เพื่อชักจูงบุคคลให้เข้ามาร่วมมือกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อวัตถุประสงค์ร่วมกัน

อุบล ทูวะนันท์ (2514) กล่าวว่า ผู้นำในการบริหารการศึกษาจะต้องเป็นผู้นำที่มีความเข้าใจซาบซึ้งในลักษณะและปรัชญาของการศึกษา ทั้งจะต้องใช้วิธีดำเนินการให้สอดคล้องกับการปกครองของตนด้วย เช่น ในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ผู้นำในการบริหารการศึกษา ก็ย่อมจะใช้วิธีดำเนินการร่วมปรึกษาหารือกับผู้ที่ทำงานร่วมด้วย หรือให้ความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยทุกสาขา ก็จะทำให้งานบริหารนั้นสะดวกสบาย และมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

Griffiths (1956) กล่าวถึงพฤติกรรมของผู้บริหารการศึกษาว่า ผู้บริหาร- การศึกษาคควรจะมีพฤติกรรมภาวะผู้นำในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การปรับปรุงแก้ไข การให้ความช่วยเหลือ การให้การยอมรับนับถือ การพูดเก่ง การประสานงาน และการเข้าสังคมได้ดี

จะเห็นได้ว่าผู้นำจะต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการนำหมู่คณะไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารงานต่าง ๆ เป็นบุคคลที่สามารถจะช่วยเชื่อมโยง ประสานความคิดเห็นและพฤติกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน จึงเป็นหัวใจสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารโรงเรียน โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่ดีจึงพร้อมด้วยคุณลักษณะภาวะผู้นำ และมีผู้นำพฤติกรรมภาวะผู้นำที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับสถานการณ์ ย่อมเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า บรรลุถึงวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้ (สุรภักดิ์ กิตติถิรพงษ์,

การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำ จะเป็นเครื่องนำทางให้ผู้บริหารมองเห็นพฤติกรรมของผู้นำ ซึ่งมีหลายรูปแบบ และยังทำให้มองเห็นลักษณะการดำเนินงานภายในองค์กรได้เป็นอย่างดี สิ่งเหล่านี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร ในการที่จะนำเอาความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้มาประยุกต์ใช้ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและได้มาซึ่งผลสำเร็จในการบริหารในที่สุด

พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีผลต่อกลุ่มและสมาชิกแต่ละคนในโรงเรียน พฤติกรรมที่ดีและเหมาะสมจะส่งผลให้ผู้ร่วมงานพึงพอใจ และทำให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ สำเร็จผล ประสิทธิภาพของการบริหารโรงเรียนจะดีหรือไม่เพียงใด นั้นขึ้นอยู่กับครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นผู้บังคับบัญชาของครู และเป็นผู้นำของโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งเขตการศึกษาออกเป็น 12 เขตการศึกษา และเขตการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้ลักษณะภูมิประเทศเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง โดยยึดหลักว่าจังหวัดที่ใกล้เคียงกันก็จะนำมาจัดไว้ในเขตการศึกษาเดียวกัน

เขตการศึกษา 1 ประกอบไปด้วย จังหวัดนครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร เป็นเขตที่มีสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันที่มีสภาพแวดล้อมประกอบไปด้วยที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก และเป็นเขตที่รายล้อมหรือเป็นเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของประชากรเข้าสู่ตลาดแรงงานในเขตนี้เป็นจำนวนมาก ทำให้ชนบทเริ่มนิยมประเพณี และวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป และเป็นเขตที่เป็นพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบท ซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่เขตอุตสาหกรรมใหม่ ประกอบกับประชากรบางส่วนยังประกอบอาชีพเกษตรกรรมดั้งเดิมอยู่บ้าง และยังมีล้าหลังอยู่

จากสภาพปัจจุบันของเขตการศึกษา 1 ทำให้การจัดการศึกษาดำเนินไปด้วยความยากลำบาก ความจำเป็นที่จะต้องได้ผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ และความเป็นผู้นำสูง เพื่อจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามการรับรู้ของข้าราชการ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้มีพฤติกรรมภาวะผู้นำที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่บริหารการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของเจ้าหน้าที่บริหารการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

สมมติฐานของการวิจัย

พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่บริหารการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามการรับรู้ของข้าราชการครู ได้แก่ เจ้าหน้าที่บริหารการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 เท่านั้น

2. การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร อาศัยแนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของ Griffiths (1956) ซึ่งจำแนกพฤติกรรมภาวะผู้นำเป็น 7 ประเภท ได้แก่ พฤติกรรมที่แสดงออกทางด้านดังต่อไปนี้ คือ

1. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. การปรับปรุงแก้ไข
3. การให้การยอมรับนับถือ
4. การให้ความช่วยเหลือ
5. การพูดเก่ง
6. การประสานงาน
7. การเข้ากับสังคมได้ดี

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

ข้าราชการครู หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษา และเจ้าหน้าที่บริหารการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด เขตการศึกษา 1

เจ้าหน้าที่บริหารการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ หมายถึง หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 1

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้รักษาการในตำแหน่ง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1

เขตการศึกษา 1 หมายถึง เขตการศึกษาที่ประกอบด้วย จังหวัดนครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร

พฤติกรรมภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านการปรับปรุงแก้ไข พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านการให้การยอมรับนับถือ พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านการให้ความช่วยเหลือ พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านการพูดเก่ง พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านการประสานงาน พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านการเข้าสังคมได้ดี

พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การแสดงออกของผู้นำทางความคิดริเริ่ม การวางแผนงานและการทำงานใหญ่

พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านการปรับปรุงแก้ไข หมายถึง การแสดงออกของผู้นำในการส่งเสริมให้ครูอาจารย์ที่จะพัฒนาวิชาชีพ การส่งเสริมให้ครูอาจารย์ทำงานให้ดีขึ้น และการให้คำปรึกษาหารือ

พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านการให้การยอมรับนับถือ หมายถึง การแสดงออกของผู้นำในการยอมรับและส่งเสริมให้คนกล้าที่จะคิด การมองเห็นปัญหาของบุคคลอื่น และการเห็นศักยภาพของคน

พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านการให้ความช่วยเหลือ หมายถึง การแสดงออกของผู้นำในการนิเทศครูอาจารย์ที่เข้ามาใหม่ การพร้อมที่จะช่วยคนอื่นแก้ปัญหา และการมีความสนใจเกี่ยวกับสวัสดิการ

พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านการพูดเก่ง หมายถึง การแสดงออกของผู้นำในการให้ข้อมูลข่าวสารกับชุมชน การพูดสร้างความเข้าใจได้ดีกับกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน และการที่สามารถพูดได้ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ

พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านการประสานงาน หมายถึง การแสดงออกในการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในหน่วยงาน การเป็นผู้ตามที่ดีและการรู้จักตนเองและบุคคลอื่น

พฤติกรรมภาวะผู้นำด้านการเข้าสังคมได้ดี หมายถึง การแสดงออกของผู้นำในการเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นตัวของตนเอง ให้ความเป็นเพื่อนและมีความต้องการที่คงที่ไม่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาในการปรับพฤติกรรมภาวะผู้นำ
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในการจัดทำโครงการอบรมเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่บริหารการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และผู้ช่วยเจ้าหน้าที่บริหารการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 56 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 843 คน ครูอาจารย์ จำนวน 14,799 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 15,698 คน

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากร ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่บริหารการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ได้แก่ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 56 คน Yamane' (1973)

กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 843 คน และกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรของผู้บริหาร จำนวน 265 คน

กลุ่มที่ 3 ครูอาจารย์ จำนวน 14,799 คน แล้วสุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรของครูอาจารย์จำนวน 375 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้ง 3 กลุ่ม จำนวน 696 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check-list) ได้แก่ เพศ อายุราชการ วุฒิสถที่สุด ตำแหน่งและตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา มีลักษณะแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของ Griffiths (1956) ซึ่งจำแนกพฤติกรรมภาวะผู้นำเป็น 7 ประเภท ได้แก่ พฤติกรรมที่แสดงออกทางด้านต่อไปนี้

1. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. การปรับปรุงแก้ไข
3. การให้การยอมรับนับถือ
4. การให้ความช่วยเหลือ
5. การพูดเก่ง
6. การประสานงาน
7. การเข้ากันสังคมได้ดี

แบบสอบถามนี้ใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้ง 3 กลุ่ม การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยการปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และนำไปแก้ไขอีกครั้ง หลังการปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยได้จัดส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากร

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามผ่านสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด โดยขอความอนุเคราะห์ไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากรและขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามจัดส่งแบบสอบถามกลับมาที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด แล้วผู้วิจัยจึงรวบรวมแบบสอบถามคืนมาดำเนินการพิจารณาตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามที่ถูกต้องสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบวิเคราะห์โดยแจกแจงหาความถี่และค่าร้อยละ
2. ข้อมูลที่เกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต่าง ๆ จะใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ข้อมูลที่เกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต่าง ๆ ตามการรับรู้ของข้าราชการครู อันได้แก่ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และครูอาจารย์โรงเรียนประถมศึกษา จะนำมาเปรียบเทียบตามการรับรู้ ด้วยการทดสอบค่า F-test

ลำดับชั้นในการเสนอผลงานวิจัย

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับชั้นในการเสนอผลวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

รายการอ้างอิง

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย